

2. Подольчак Н. Ю. Маркетингові підходи в ціноутворенні освітніх послуг та оцінюванні ефективності діяльності вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / Н. Ю. Подольчак, В. Я. Гаврилюк. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25864/1/45-242-248.pdf>. - Назва з екрана.

3. Порядок надання платних освітніх послуг державними та комунальними навчальними закладами [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010. № 736/902/758. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10>. – Назва з екрана.

4. Хворостяна Н. В. Теоретико-методологічні основи визначення ефективності діяльності вищого навчального закладу / Н. В. Хворостяна, А. К. Гаращенко // Проблеми економіки транспорту : зб. наук. пр. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2012. – № 3. – С. 97 – 101.

Пігош Василь Августинович,
к.е.н., доцент кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу,
Штаєр Марина Михайлівна,
магістр зі спеціальності “Облік і оподаткування”,
Мукачівського державного університету

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Облікове забезпечення фінансової стійкості державних вищих навчальних закладів (далі – ДВНЗ) – це реєстрація з достатнім рівнем аналітики обліку операцій, що формують доходи, видатки (витрати), фінансові результати діяльності навчальних закладів, впливаючи на результативність використання отриманих (залучених) цільових коштів.

Завдання облікового забезпечення фінансової стійкості ДВНЗ полягає в отриманні оперативної, об’єктивної та аналітичної інформації за операціями, які формують рівень ФС, у поточному періоді й на перспективу.

Поняття «господарської діяльності» визначається Господарським Кодексом України (далі – ГКУ) [2, ст.3] як діяльність суб’єкта господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Господарська діяльність включає як виробничу діяльність, у процесі якої виробляється продукція, вироби народного споживання та інші матеріальні цінності, так і невиробничу діяльність, пов’язану з виконанням різних видів робіт, у тому числі науково-дослідних, надання послуг, результати яких відчужуються як товар. Таким чином, діяльність ДВНЗ підпадає під категорію господарської.

Доцільним також є розгляд видів діяльності ДВНЗ відповідно до Постанови Кабміну «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися

навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» № 796 [4] у сфері: освітньої діяльності; наукової та науково-технічної діяльності; міжнародного співробітництва; охорони здоров'я, відпочинку, дозвілля, оздоровлення, туризму, фізичної культури та спорту; побутових послуг; транспортних послуг; житлово-комунальних послуг; інших послуг. Саме тому ДВНЗ мають можливість забезпечити свою фінансову стійкість за рахунок надання платних послуг шляхом отримання власних надходжень – коштів, отриманих в установленому порядку бюджетною установою як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності [1, п. 15 ст. 2].

З часу прийняття Постанови № 796 [4] значно розширилися можливості ДВНЗ щодо надання більшого спектра послуг громадянам, з'явилась можливість не лише забезпечувати навчальний процес відповідно до сучасних вимог, задовольняти потреби тих, хто навчається, але й надавати такі ж можливості тим особам, хто бажає отримати додаткові освітні та інші послуги понад державне замовлення.

Таким чином, виходячи із вищезазначеного, діяльність ДВНЗ необхідно розглядати як господарську і поділяти на: основну та неосновну (табл. 1).

Таблиця 1

Види діяльності ДВНЗ

№ з/п	Вид діяльності	Характеристика видів та напрямів діяльності відповідно до Постанови № 796 [83]
1	Основна діяльність	Надання освітніх послуг, що фінансово забезпечуються коштами загального фонду Державного та/або місцевих бюджетів, коштами спецфондів (власними надходженнями); виконання наукових розробок за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного та/або місцевих бюджетів, коштів спецфондів, інших коштів, в тому числі залучених шляхом фандрайзингу (освітня, наукова та науково-технічна діяльність).
2	Неосновна діяльність	Надання платних послуг (крім освітніх), які фінансово забезпечуються за рахунок споживачів послуг (власні надходження ДВНЗ); виконання соціально-економічних проектів, бюджетних програм, експертування проектів на основі використання коштів загального та спеціального фондів, коштів спецфондів, інших коштів; виробництво та реалізація виробів виробничих (навчальних) майстерень, продукції підсобних (навчальних) сільських господарств, науково-дослідних робіт за договорами на госпрозрахунковій основі; виконання окремих замовлень від суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб, реалізація проектів, на які було отримано кошти.

Враховуючи необхідність в одержанні оперативної та достовірної інформації за результатами державної підтримки (особливо за операціями, що мають цільове фінансове забезпечення з бюджету (виділення фінансових ресурсів із завчасно обумовленими та затвердженими умовами їх використання)), складові методу бухгалтерського обліку для облікового забезпечення фінансової стійкості ДВНЗ

мають ряд особливостей, які детальніше представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Особливості складових методу бухгалтерського обліку для облікового забезпечення фінансової стійкості ДВНЗ

№ п/п	Складові методу бухгалтерського обліку для облікового забезпечення фінансової стійкості ДВНЗ	Характеристика особливостей складових методу бухгалтерського обліку операцій забезпечення фінансової стійкості ДВНЗ
1	Документування	затвердження ДВНЗ форм внутрішньої звітності за виконаннями етапів програм (проектів), що мають цільове бюджетне фінансове забезпечення відповідно до кошторисів; затвердження керівником права підпису посадовими особами документів за операціями з використанням державних ресурсів
2	Інвентаризація	проводиться, крім визначених в загальному порядку випадків на кінець звітного періоду, в період, коли відбулось інтенсивне списання державних активів з балансового обліку
3	Оцінка майна та зобов'язань	ґрунтується на документальному підтвердженні; професійне судження бухгалтера щодо визнання справедливої вартості, чистої реалізаційної вартості державних активів
4	Калькулювання	елементи витрат, які формують собівартість наданих послуг, затверджуються додатком до наказу про облікову політику
5	Використання синтетичних та аналітичних рахунків	передбачає аналітичний облік виконання БП; відокремлений облік власних надходжень ДВНЗ
6	Узагальнення даних бухгалтерського обліку у формах фінансової звітності на певну дату	передбачає одночасну звітність господарських операцій ДВНЗ за касовими та фактичними видатками

Джерело: [6, 63-64].

В свою чергу, якісне облікове забезпечення фінансової стійкості ДВНЗ можливе за умови чіткого виокремлення її основних облікових показників (об'єктів обліку) таких, як: доходи, видатки (витрати, затрати), оборотні активи, зобов'язання (в частині дебіторської та кредиторської заборгованостей), власний капітал та фінансові результати).

Основні вимоги до обліку та звітності вітчизняних бюджетних установ, в тому числі ДВНЗ, наведено в Бюджетному кодексі України [1]: розпорядники бюджетних коштів (далі – РБК) ведуть бухгалтерський облік відповідно до правил, встановлених ДКСУ; всі надходження та витрати обліковуються у валових показниках незалежно від того, передбачається чи не передбачається у бюджетних призначеннях взаємозарахування цих показників; всі надходження до бюджету та витрати повинні заноситися на рахунки в хронологічному порядку; всі бухгалтерські записи повинні підтверджуватись документально.

До специфічних вимог бухгалтерського обліку в ДВНЗ необхідно віднести: контроль виконання кошторису; окремий облік касових та фактичних видатків; організацію обліку в розрізі статей бюджетної класифікації; чітку відповідність

обліку та звітності вимогам нормативних документів [5].

Основи організації обліку для ДВНЗ визначено Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» [3], основними з яких є:

- безперервність його ведення;
- відповідальність керівника органу, до сфери управління якого відноситься ДВНЗ, за організацію бухгалтерського обліку, документування та збереження документів;
- погодження з органом, до сфери управління якого відноситься ДВНЗ, вибору організаційних та методологічних форм обліку, елементів облікової політики, форм звітності і контролю господарських операцій, питань відокремлення структурних підрозділів з відповідними зобов'язаннями ведення окремого обліку та звітності в розрізі видів діяльності, що мають бюджетне фінансове забезпечення;
- відповідальність керівника за створення належних умов для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечення виконання ним правомірних вимог головного бухгалтера (бухгалтера) щодо дотримання правил та принципів організації облікового процесу;
- відповідальність головного бухгалтера за: дотримання встановлених в ДВНЗ єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку та підготовку фінансової звітності; здійснення контролю за безперервністю та повнотою облікового процесу; правильне відшкодування втрат від нестач, крадіжок і псування активів; перевірку стану бухгалтерського обліку в структурних підрозділах тощо.

Отже, розглянувши основні організаційні положення обліку фінансової стійкості ДВНЗ, необхідно зазначити, що якість здійснення бухгалтерського обліку залежить від належного забезпечення всіх складових організації бухгалтерського обліку виконання кошторису ДВНЗ.

Список використаної літератури:

1. Бюджетний кодекс України : за станом на 5 січ. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page>.
2. Господарський кодекс України: за станом на 6 лист. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=796-2010-%EF>.
5. Сафонова В. Є. Економічна стійкість вищого навчального закладу як чинник підвищення його конкурентоспроможності / В. Є. Сафонова // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 2. – С. 133–137.
6. Федів Р. Є. Облік і аналіз використання бюджетних коштів на виконання цільових програм : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 / Ростислав Євгенович Федів. – К., 2011. – 182 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>